

« 2023. - (16 2023). - , 2023. -

189-192. зниження товарних якостей шкір перехворілих тварин, вибраковки продуктів забою на м'ясокомбінатах, порушення відтворювальної функції, а також витрат значних засобів на діагностичні, профілактичні, лікувальні, карантинно-обмежувальні заходи. Найбільш часто в Україні реєструють випадки захворювань серед великої рогатої худоби, свиней, собак, коней. Дані останніх років досліджень вказують, зокрема на зниження кількості спалахів хвороби серед працівників тваринництва, так наприклад, за даними ДУ лабораторний цент МОЗ в Одеській області, у середньому на 10 % за рік (Мельник та ін., 2019).

Висновки: аналіз літературних джерел за перебігу лептоспірозу у коней та пов'язаних із доглядом за ними працівників тваринництва вказує на загальне зниження випадків виникнення хвороби серед тварин в середньому на 14,36 %. Дані МОЗ свідчать про аналогічні показники серед тваринників (~10 %).

ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ХВОРОБИ ЛАЙМА В УКРАЇНІ, ПІДХІД «ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я»

Пантелеєнко О.В., Шевченко М.В. – аспіранти
Довгаль О. В., Білик С. А.,
Царенко Т. М. –к. вет. н., доцент
Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква

Актуальність проблеми. Зоонозні трансмісивні хвороби є предметом застосування принципів концепції «Єдине здоров'я» (Ghai et al., 2022). Одним з найпоширеніших трансмісивних зоонозів вважається хвороба Лайма, що широко поширена в країнах Північної

півкулі. Збудниками хвороби є спірохети, відомі як комплекс *B. burgdorferi* s.l. Клічно-важливими генотипами для території Європейського ландшафту вважаються *B. burgdorferi sensu stricto*, *B. garinii* та *B. afzelii* (Vandekerckhove et al., 2019). Борелії передаються іксодовими кліщами, які живляться кров'ю ящірок, птахів, різних видів тварин і людини протягом усього свого життєвого циклу, за винятком стадії яйця (Žáková et al., 2020). Люди та тварини-компаньйони випадково потрапляють в епізоотичний цикл *B. burgdorferi* s.l. через укуси іксодових кліщів і не є частиною природних осередків хвороби Лайма. На території Європейських країн, в тому числі України, значну роль у поширенні *B. burgdorferi* s.l. відіграють кліщі *I. ricinus*, географічний ареал який розширюється під впливом екологічних факторів, особливо глобального потепління та змін у землекористуванні людини (McVicar et al., 2022). Як наслідок, зростає ризик зараження людей та тварин хворобою Лайма. Таким чином, проблема поширення хвороби Лайма пов'язана зі складними взаємодіями між людьми, дикими тваринами, домашніми тваринами, кліщами та навколишнім середовищем та потребує комплексного вирішення проблеми. Для боротьби з хворобою Лайма потрібно враховувати не лише клінічні аспекти хвороби, але й застосовувати багатосторонній підхід до зниження ризику зараження людей і тварин-компаньйонів бореліями. Тому дослідження бореліозної інфекції повинні мати міждисциплінарну перспективу, що базується на принципах концепції «Єдине здоров'я».

Мета роботи: комплексно дослідити епідеміологічні аспекти хвороби Лайма в Україні, проаналізувавши тенденції захворювання серед людей та серед тварин-компаньйонів – домашніх собак та оцінити можливості застосування концепції «Єдине здоров'я» для управлін-

ня цим зоонозним захворюванням в Україні.

Результати дослідження. Для аналізу епідеміологічної ситуації щодо хвороби Лайма у популяції людей та популяції домашніх собак в Україні використовували епідеміологічні та статистичні методи. Аналізували дані пасивного епідеміологічного спостереження Центру громадського здоров'я МОЗ України щодо захворюваності людей на хворобу Лайма за останні 20 років (2003-2022 рр.), визначали часові тренди та сезонну динаміку захворюваності. Паралельно аналізували поширеність хвороби Лайма серед популяції домашніх собак за останнє десятиліття (2013-2022 рр.), аналізуючи дані опитування лікарів ветеринарної медицини. Проведено порівняння міжрегіональних географічних тенденцій поширеності Лайм-бореліозу серед людей та популяцій домашніх собак. Визначено кореляційний зв'язок між поширенням хвороби Лайма серед населення України та популяції домашніх собак.

Аналіз даних вказує на тенденцію зростання захворюваності на хворобу Лайма в Україні протягом останніх двох десятиліть. Пік захворюваності населення зафіксовано у 2018 р. – 12,77 випадків на 100 тис. населення. За останні 5 років, з 2018 по 2022 рр., в Україні зафіксовано найвищий показник захворюваності на хворобу Лайма, який становив 45,16 випадків на 100 тис. населення і був статистично вищим, ніж у 2003-2007 рр. (2,86 випадків на 100 тис. населення; $p=0,00002$) та 2008-2012 рр. (13,33 випадків на 100 тис. населення; $p=0,0004$). Результати статистичного аналізу підкреслюють тенденцію до зростання поширеності захворювання з роками ($R=0,87$; $p<0,001$; $\beta=0,56$). Спостерігається сезонна динаміка хвороби Лайма: найвищі показники захворюваності припадають на літні місяці, особливо на червень, липень, серпень та пе-

рший місяць осені – вересень, на що вказує сезонний індекс захворюваності, який перевищує одиницю. Статистичний аналіз також підкреслює ці сезонні коливання ($p < 0,001$).

Виявлено географічні відмінності в поширеності хвороби Лайма як серед людей, так і серед домашніх собак. За останні 10 років, з 2013 по 2022 р., регіони Північної та Центральної України, включаючи Київську, Сумську, Чернігівську, Черкаську, Вінницьку та Полтавську області, показали відносно вищі показники захворюваності на хворобу Лайма як серед людей, так і серед домашніх собак. І навпаки, південні регіони України постійно повідомляють про нижчі показники захворюваності на хворобу Лайма серед обох популяцій, особливо в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях. Подібність географічного поширення хвороби Лайма серед людей і домашніх собак була підтверджена статистично ($R=0,9859$, $p=0,0141$).

Висновки: дослідження висвітлює зростаючий вплив хвороби Лайма на громадське здоров'я, підкреслюючи важливість безперервного нагляду за хворобою. Ветеринарні дані про клінічні випадки хвороби Лайма у домашніх собак, хоч і пасивні, але надають цінну додаткову інформацію про епідеміологічні аспекти цього захворювання. Також результати дають уявлення про географічний розподіл хвороби серед людей і собак, що дозволяє розробити цільові стратегії втручання в регіонах з високим ризиком. Науково-обґрунтоване розуміння епідеміологічних аспектів хвороби Лайма відповідає концепції «Єдине здоров'я» та сприяє вдосконаленню профілактики та контролю за захворюванням.